

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

10 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte – Vladimir Timofti,

Judecători – Victor Boico, Nadejda Toma,

a examinat admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către avocatul Plămădeală Tatiana cu inculpatul Catarău Oleg, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Anenii Noi, sediul central din 05 decembrie 2017 și a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 mai 2018, în cauza penală în privința lui

Catarău Oleg XXXXX,
născut la XXXXX, originar din
r-nul XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță:

de la 11.12.2015 – până la 19.12.2016

instanța de apel:

de la 11.01.2017 – până la 21.03.2017

prima instanță:

de la 30.05.2017 – până la 05.12.2017

instanța de apel:

de la 26.12.2017 – până la 02.05.2018

instanța de recurs ordinar:

de la 18.07.2018 – până la 10.10.2018

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Anenii Noi din 19 decembrie 2016, procesul penal în privința lui Catarău Oleg, învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 27, 186 alin. (2) lit. b) Cod penal, a fost încetat în baza art. 2 al Legii nr. 210 din 29.07.2016 privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

2. Potrivit sentinței, prima instanță a constatat că Catarău Oleg, la data de 31.08.2015, în jurul orei 22:00, împreună cu câteva persoane neidentificate

de organul de urmărire penală, urmărind scopul sustragerii bunurilor altei persoane, prin acces liber, au încercat să sustragă pe ascuns 18 saci cu știuleți de porumb, ceea ce corespunde cantității de 508 kg de porumb cu prețul unui kg de 3 lei, în sumă totală de 1524 lei, de pe câmpul GȚ „Teslari VC”, situată în extravilanul XXXXX, însă au fost depistați în flagrant delict de către proprietar și paznici, astfel infracțiunea nu și-a produs efectul din motive independente de voința făptuitorilor.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către inculpatul Catarău Oleg, depus la 03 ianuarie 2017, care a solicitat casarea totală a sentinței, cu încetarea procesului penal în privința sa, din motivul lipsei unui element constitutiv al infracțiunii.

În argumentarea cererii depuse, apelantul a invocat următoarele motive:

- se consideră nevinovat, iar cauza penală în privința sa a fost intentată în mod arbitrar;

- învinuirea este nejustificată și lipsită de probe concludente;

- nu au fost luate amprente digitale de pe saci și alte obiecte;

- declarațiile martorilor sunt false, or ultimii sunt angajații proprietarului gospodăriei țărănești;

- până la momentul declarării apelului nu i-a fost înmânat rechizitoriul;

- din lipsa de resurse financiare a refuzat de apărător, iar în lipsa acestuia și a cunoștințelor juridice aprofundate, prima instanță l-a condamnat, ceea ce denotă o încălcare gravă a drepturilor sale;

- prima instanță a examinat cauza părțitor, fără a lua în considerație că se află în relații ostile de lungă durată cu partea vătămată, care spre deosebire de el, are venituri considerabile.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 martie 2017, pronunțată integral la 02 mai 2017, a fost admis apelul declarat de către inculpatul Catarău Oleg, casată sentința și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

4.1. În motivarea soluției adoptate, cercetând materialele cauzei penale, instanța de apel a constatat că prima instanță nu i-a asigurat inculpatului Catarău Oleg dreptul de a fi asistat de un avocat, lezându-i dreptul la apărare și, respectiv, dreptul la un proces echitabil, încălcând astfel prevederile art. 6 § 3 CoEDO, art. 17, 67, 69, 70, 71, 322 și 361 Cod de procedură penală.

În acest context, s-a stabilit că în ședința de judecată în apel, inculpatul Catarău Oleg a declarat că în fața primei instanțe s-a folosit de dreptul său de a tăcea și de a nu da declarații, că nu este de acord cu aplicarea actului de amnistie în privința sa, deoarece se consideră nevinovat și că nu a fost asistat de către un apărător, întrucât nu avea bani. Instanța de apel a constatat că din procesul-verbal al ședințelor de judecată din prima instanță, s-a stabilit că prima instanță nu a citat un careva apărător pentru inculpat, în ședințele de judecată nu a fost prezent apărătorul inculpatului, nu a fost anexat nici un mandat de avocat pentru participare în ședință și nici nu a fost pusă în discuție posibilitatea examinării cauzei în lipsa avocatului.

Suplimentar și contrar constatărilor din sentință, precum că inculpatul ar fi refuzat să fie asistat de avocat, instanța de apel a atestat că la materialele cauzei nu a fost anexată o cerere în acest sens, contrar prevederilor art. 71 alin. (1) Cod de procedură penală, care stabilesc că *„cererea de renunțare la apărător se anexează la materialele cauzei.”*. Totodată, instanța de apel a constatat că prima instanță a încălcat și prevederile art. 71 alin. (2) Cod de procedură penală, potrivit cărora *„renunțarea la apărător poate fi acceptată de către procuror sau instanță numai în cazul în care ea este înaintată de către bănuit, învinuit, inculpat în mod benevol, din proprie inițiativă, în prezența avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat. Nu se admite renunțarea la apărător în cazul în care ea este motivată prin imposibilitatea de a plăti asistența juridică sau este dictată de alte circumstanțe.”*, precum și prevederile art. 71 alin. (3) Cod de procedură penală, potrivit cărora *„admiterea sau neadmiterea renunțării la apărător se decide de către procuror sau de instanță prin hotărâre motivată.”*. În mod subsidiar, instanța de apel a constatat încălcarea de către prima instanță și a prevederilor art. 361 Cod de procedură penală.

Mai mult, instanța de apel a constatat că, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată în prima instanță din 19.01.2016, s-a indicat că interesele inculpatului au fost reprezentate de către avocatul Avramov Veaceslav, însă la materialele cauzei nu a fost anexat un careva mandat întocmit de ultimul, situație care, în opinia instanței de apel, a pus la îndoială rezonabilă participarea acestui avocat la examinarea cauzei în prima instanță.

În prezența constatărilor efectuate, instanța de apel a conchis că la examinarea cauzei în prima instanță a fost încălcat dreptul la apărare a inculpatului Catarău Oleg, ceea ce justifică casarea sentinței primei instanțe, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

5. Prin sentința Judecătorei Anenii Noi, sediul central din 05 decembrie 2017, Catarău Oleg a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 27, 186 alin. (2) lit. b) Cod penal la 2 ani închisoare.

În temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei stabilite lui Catarău Oleg a fost suspendată condiționat pe o perioadă de probațiune de 2 ani.

S-a admis parțial acțiunea civilă înaintată de reprezentantul GȚ „Teslari VC”, Teslari Valentin, cu încasarea de la Catarău Oleg în beneficiul GȚ „Teslari VC” a sumei de 1524 lei cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 2000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

6. Potrivit sentinței, prima instanță a constatat că Catarău Oleg, la data de 31.08.2015, în jurul orei 22:00, împreună cu câteva persoane, identitatea cărora nu a fost stabilită de către organul de urmărire penală, urmărind scopul sustragerii bunurilor altei persoane, prin acces liber, au încercat să sustragă pe ascuns 18 saci cu știuleți de porumb, ceea ce corespunde cantității de 508 kg de porumb cu prețul unui kg de 3 lei, în sumă totală de 1524 lei, de pe câmpul GȚ „Teslari VC”, situată în extravilanul XXXXX, însă au fost depistați în flagrant delict de către proprietar și paznici, astfel infracțiunea nu și-a produs efectul din motive independente de voința făptuitorilor.

7. Sentința Judecătorei Anenii Noi, sediul central din 05 decembrie 2017 a fost atacată cu apel de către inculpatul Catarău Oleg, depus la 19 decembrie 2017, care a solicitat casarea totală a sentinței, cu încetarea procesului penal în privința sa, din motivul lipsei unui element constitutiv al infracțiunii.

În argumentarea cererii depuse, apelantul a invocat următoarele motive:

- se consideră nevinovat, nu a avut nici un scop sau motiv de a sustrage bunurile altei persoane, deoarece dispune de terenuri agricole unde cultivează cereale, cu atât mai mult că este o persoană cu funcție de demnitate publică, fiind consilier local al Primăriei s. Geamăna;

- învinuirea este nejustificată și lipsită de probe concludente;

- de la fața locului nu au fost luate careva amprente și nu au fost depistate careva urme infracționale;

- declarațiile martorilor Cristea Anatolie și Moroi Aurel sunt false, or ultimii sunt angajații proprietarului gospodăriei țărănești și depind financiar de acesta;

- constatările primei instanțe nu sunt susținute de probe, or el nu se afla în lanul de porumb, ci alături de el, nu se afla lângă cei 18 saci de porumb și

nici nu cunoștea unde aceștia se află, nu era cu cele cinci persoane neidentificate în cauză, iar în automobil nu au fost depistați sacii cu porumb;

- în materialele cauzei lipsește un careva proces-verbal de la urmărirea penală care ar conține o descriere a circumstanțelor flagrantului delict;

- organul de urmărire penală urma să depună efort pentru depistarea persoanelor vinovate de comiterea infracțiunii, ceea ce nu s-a realizat, în opinia apelantului fiind mai ușor să acuzi prima persoană depistată decât să dai dovadă de profesionalism;

- în fața primei instanțe nu a fost audiat martorul Cristea Anatolie, a cărui declarații pot demonstra nevinovăția sa, or martorul dat nu mai lucrează în cadrul GT „Teslari VC” și, respectiv, nu mai este dependent de proprietarul gospodăriei țărănești;

- prima instanță a examinat cauza părțitor, fără a lua în considerație că se află în relații ostile de lungă durată cu partea vătămată, care spre deosebire de el, are venituri considerabile.

8. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 mai 2018, pronunțată integral la 02 mai 2018, apelul declarat de către inculpatul Catarău Oleg a fost respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței fără modificări.

8.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a considerat că prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept în cauză, just concluzionând asupra vinovăției inculpatului Catarău Oleg, împrejurările cauzei fiind constatate din totalitatea de probe acumulate la cauza penală, care au fost apreciate în deplină corespundere cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală.

Instanța de apel a considerat că vinovăția inculpatului Catarău Oleg, în pofida faptului că nu a fost recunoscută de ultimul, a fost demonstrată prin probele care au stat la baza sentinței, și anume declarațiile reprezentantului legal al părții vătămate, Teslari Valentin, ale martorilor Moroi Aurel, Colibaverde Alexandru, Cristea Anatolie, precum și prin materialele cauzei

- procesul-verbal de cercetare la fața locului, cu schema și actul de cântărire;
- certificatul de corespundere a masei fizice a boabelor de porumb din masa fizică a porumbului din știuleți;
- certificatul de preț al unui kg de porumb;
- procesul-verbal de confruntare dintre Teslari Valentin și Catarău Oleg;
- procesul-verbal de confruntare dintre Cristea Anatolie și Catarău Oleg.

Verificând și apreciind în mod repetat probele nominalizate, instanța de apel a considerat că ele demonstrează vinovăția inculpatului și combat

argumentele pe care acesta le-a expus în apel. În acest context, instanța de apel a considerat că declarațiile inculpatului nu corespund adevărului, au fost depuse cu scopul eschivării de la răspundere penală și se combat prin probele examinate.

Instanța de apel a considerat că argumentele inculpatului au fost combătute prin sentința primei instanțe, iar atât martorii, cât și partea vătămată l-au identificat pe Catarău Oleg ca fiind persoana care a comis infracțiunea, depistându-l în lanul de porumb. În acest context, instanța de apel a reținut că din declarațiile nominalizate reieșea că inculpatul Catarău Oleg nu avea o coasă la el, circumstanță care ridică dubii privind versiunea inculpatului, precum că el cosea iarba, fiind relevant că un astfel de obiect, dacă ar fi fost la fața locului, ar fi fost depistat. Totodată, instanța de apel a constatat lipsa unor circumstanțe de ordin personal care ar pune la îndoială declarațiile părții vătămate și ale martorilor.

Referindu-se la individualizarea pedepsei, instanța de apel s-a raliat la concluziile expuse în sentință și a statuat că prima instanță s-a condus de prevederile legale pertinente, aplicând inculpatului Catarău Oleg o pedeapsă legală și echitabilă. Totodată, instanța de apel a susținut soluția primei instanțe în latura civilă, considerând-o întemeiată.

9. Sentința Judecătorei Anenii Noi, sediul central din 05 decembrie 2017 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 mai 2018 au fost atacate cu recurs ordinar de către avocatul Plămădeală Tatiana cu inculpatul Catarău Oleg, care au solicitat casarea acestora și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie dispusă încetarea procesului penal în privința inculpatului și achitarea lui.

În argumentarea cererii depuse, recurenții au reiterat motivele din apel și au prezentat altele noi, după cum urmează:

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția;
- în ședința de judecată în apel au fost prezentate probe care atestă că inculpatul dispune de terenuri agricole, fapt care în opinia recurenților exclude intenția inculpatului de a fura porumb. Recurenții au invocat că instanța de apel nu s-a expus asupra acestor înscrisuri;
- instanța de apel nu s-a expus asupra relațiilor de subordonare, în care se află martorii în raport cu reprezentantul părții vătămate;
- sunt neîntemeiate argumentele instanței de apel, precum că coasa urma a fi observată în timpul procesului de cosire. Recurenții au invocat că

iarba pe care a cosit-o inculpatul a fost găsită și fotografiată de colaboratorii poliției, în acest sens au fost întocmite materiale și anexate la dosar, care ulterior au dispărut;

- atât în cadrul urmăririi penale, cât și în instanța de judecată, Catarău Oleg nu a beneficiat de condiții și posibilități egale pentru susținerea poziției sale, deoarece organul de urmărire penală a refuzat să verifice declarațiile sale la locul comiterii infracțiunii, contrar prevederilor art. 114 Cod de procedură penală, pentru a descrie circumstanțele și obiectele despre care a declarat în calitate de bănuit. Recurenții au invocat că dacă o astfel de verificare a declarațiilor date în calitate de bănuit ar fi avut loc, cu siguranță puteau fi depistate obiecte care îl dezvinovăteau;

- este eronată soluția în partea laturii civile, or GT „Teslari VC” nu a suportat nicio pierdere, reieșind din considerentul că toți cei 18 saci cu porumb au fost restituiți și utilizați;

- au fost încălcate prevederile art. 275 Cod de procedură penală, care stabilesc circumstanțele ce exclud urmărirea penală – intervenirea termenului de prescripție și amnistia;

- instanța de apel nu s-a expus asupra argumentelor invocate în prima cerere de apel, împotriva sentinței Judecătoriei Anenii Noi din 19 decembrie 2016, trecând cu vedere faptul că prin prima sentință a fost aplicat actul amnistiei, iar ulterior inculpatul a fost condamnat.

10. Pe cauză a fost depusă referință de către procuror, care a pledat pentru dispunerea inadmisibilității recursului ordinar declarat în cauză, ca fiind vădit neîntemeiat. În susținerea acestei solicitări, procurorul a invocat legalitatea acțiunilor de urmărire penală și neadmiterea unor încălcări care ar fi condiționat comiterea unor grave erori de drept. Suplimentar, procurorul a menționat că instanța de apel s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, decizia adoptată fiind susținută de motivele legale pe care se întemeiază soluția.

11. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal dispune inadmisibilitatea acestuia, din următoarele considerente.

Potrivit art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat împotriva hotărârii instanței de apel, dispune inadmisibilitatea lui în cazul în care se constată că acesta este vădit neîntemeiat.

Examinând argumentele invocate de recurenți în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal le apreciază ca fiind neîntemeiate, nesusceptibile de a impune necesitatea casării deciziei atacate, reieșind din următoarele considerente.

Colegiul penal constată că recurenții au invocat argumente prin care implică o critică asupra declarațiilor martorilor, puse de către instanța de apel la baza condamnării inculpatului, critică care în opinia lor este justificată și impune necesitatea casării deciziei atacate. În contextul dat, Colegiul penal reține că art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală prevede o listă exhaustivă de temeuri pentru recurs, a cărei analiză denotă faptul că chestiunile privind aprecierea probelor nu sunt reflectate în conținutul acestui articol, astfel neconstituind un temei pentru recurs separat. În acest sens, este necesar de a menționa că potrivit art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, *instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.*

Totodată, Colegiul penal statuează că critica aprecierii probelor, care la caz comportă o solicitare de reapreciere a acestora, nu poate fi supusă analizei la etapa examinării cauzei în ordine de recurs ordinar, deoarece instanța de recurs este abilitată de a se pronunța asupra chestiunilor de drept, care constituie erori cu caracter procedural sau material, iar aprecierea probelor constituie o chestiune de fapt, ce ține de judecarea fondului cauzei, judecare care nu se înlăptuiește de către instanța de recurs. În contextul dat, Colegiul penal reiterează că instanța de recurs verifică legalitatea și temeinicia hotărârilor judecătorești atacate, exclusiv prin prisma prezenței sau absenței temeiurilor pentru recurs, prevăzute la art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală.

Suplimentar celor menționate, Colegiul penal constată că instanța de apel și-a motivat pe deplin soluția adoptată în privința vinovăției inculpatului, prin statuările expuse la pct. 8.1. al prezentei decizii, pe care instanța de recurs le însușește și care nu necesită o reiterare din motivul temeiniciei lor.

În același context, Colegiul penal respinge argumentele recurenților, prin care se susține că instanța de apel nu s-a pronunțat expres asupra relațiilor de subordonare, în care se află martorii acuzării în raport cu reprezentantul părții vătămate. Sub acest aspect, Colegiul penal constată că instanța de apel, apreciind declarațiile martorilor, în mod expres a statuat

asupra lipsei unor circumstanțe de ordin personal care ar pune la îndoială declarațiile părții vătămate și ale martorilor, totodată stabilind că atât martorii, cât și partea vătămată l-au identificat în mod nemijlocit pe Catarău Oleg ca fiind persoana care a comis infracțiunea, depistându-l în lanul de porumb, ceea ce denotă veridicitatea declarațiilor lor.

Totodată, Colegiul penal respinge argumentele recurenților, prin care se susține că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra înscrisurilor prezentate de partea apărării, prin care se confirmă că inculpatul posedă multiple terenuri agricole, fapt care denotă în opinia apărării că inculpatul nu avea interes în sustragerea porumbului dintr-un lan străin. În acest sens, Colegiul penal constată că la examinarea repetată a cauzei în apel, nu au fost administrate și nici anexate înscrisurile la care se referă recurenții, ceea ce denotă caracterul declarativ al argumentelor invocate în acest sens.

Colegiul penal respinge și argumentele invocate de către recurenți, potrivit cărora *au fost întocmite anumite materiale și anexate la dosar, care ulterior au dispărut, iar atât în cadrul urmăririi penale, cât și în instanța de judecată, Catarău Oleg nu a beneficiat de condiții și posibilități egale pentru susținerea poziției sale, deoarece organul de urmărire penală a refuzat să verifice declarațiile sale la locul comiterii infracțiunii, contrar prevederilor art. 114 Cod de procedură penală, pentru a descrie circumstanțele și obiectele despre care a declarat în calitate de bănuit.* Colegiul penal constată că Catarău Oleg, la terminarea urmăririi penale și prezentarea materialelor de urmărire penală, nu a formulat careva cereri privind chestiunile pe care le invocă în recursul ordinar (f.d. 84, 85 verso, vol. I) și nu a depus referință asupra rechizitoriului.

Astfel, Colegiul penal constată că Catarău Oleg, personal sau prin intermediul apărătorului, urma să exercite dreptul invocării nulităților în procesul penal, în conformitate cu prevederile art. 251 alin. (4) Cod de procedură penală, conform cărora încălcarea oricărei alte prevederi legale decât cele prevăzute în alin. (2) atrage nulitatea actului dacă a fost invocată în cursul efectuării acțiunii – când partea este prezentă, sau la terminarea urmăririi penale – când partea ia cunoștință de materialele dosarului, sau în instanța de judecată – când partea a fost absentă la efectuarea acțiunii procesuale, precum și în cazul în care proba este prezentată nemijlocit în instanță. În raport cu această posibilitate, Colegiul penal constată că Catarău Oleg nu a făcut uz de drepturile sale legal instituite, ceea ce împiedică invocarea unor nulități relative la etapa examinării cauzei în ordine de recurs ordinar.

Suplimentar, Colegiul penal respinge argumentele recurenților, potrivit căroră instanța de apel nu s-a expus asupra argumentelor invocate în prima cerere de apel, împotriva sentinței Judecătoriei Anenii Noi din 19 decembrie 2016, trecând cu vedere faptul că prin prima sentință a fost aplicat actul amnistiei, iar ulterior inculpatul a fost condamnat, or instanța de apel a fost sesizată cu cerere de apel în privința unei noi sentințe – a Judecătoriei Anenii Noi, sediul central din 05 decembrie 2017, prin care inculpatul a fost condamnat. În acest context, Colegiul penal atestă că instanța de apel nu era obligată de a se pronunța asupra legalității sentinței Judecătoriei Anenii Noi din 19 decembrie 2016, or aceasta a fost casată total prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 martie 2017.

În prezența constatărilor nominalizate, având în vedere că nu s-au confirmat temeiurile pentru recurs, invocate de către recurenți, că anumite argumente sunt neîntemeiate, iar altele inadmisibile, precum și nu au fost constatate erori de drept care, apreciate din oficiu, să justifice casarea deciziei instanței de apel, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității recursului ordinar declarat în cauză, ca fiind vădit neîntemeiat.

12. În conformitate cu art. 338, 432 alin. (1), (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către avocatul Plămădeală Tatiana cu inculpatul Catarău Oleg, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 mai 2018, în cauza penală în privința lui *Catarău Oleg XXXXX*, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 09 noiembrie 2018.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Victor Boico

Nadejda Toma